

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בספרות

מועד חורף תשע"ח 2018

סמל שאלון 8282 (30%)

הפתרון נכתב על ידי

אבי הבר

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

המורים שפתרו את הבחינה מחכים לכם פה

www.ankori.co.il/ask

פרק ראשון – שירה

1. בבית הראשון לשיר, שורה 4, יוצר המשורר תמונה מטאפורית המתארת את אמו מרתיחה את הפרת והחידקל. אחותו מבשלת מזון רוסי – "פירושקי". החבר שלו – אוכל דג (אלה תמונות מזון ואכילה). בחלק השני של השיר יש תיאורים של מלחמה. כבר בשורה השביעית, בתמונת האכילה, מדבר המשורר על סכין עשויה מפלדה. בשורה 10, כשרוצה המשורר לתאר את החברה הישראלית, הוא מתאר אותה תוך אזכור מאבקו של דון קישוט בטחנות הרוח. הוא מגדיר את הישראלים כ"חניתות חלודות" ובהמשך – ישראלים חולי דמיון "יורים בכוכבים". הרעיון המרכזי בשיר הוא הצגת מורכבות החברה הישראלית. המשורר עושה זאת בעזרת תיאורי המזון ותיאורי המאבק – המלחמה. בכך מעצב המשורר את האנשים בחברה הישראלית.

2. נידאא חיורי – משוררת ערבייה בת ימינו. בשירה "הכל בניגוד" היא משמיעה את קולה של האם הערבייה. היא מסבירה זאת בשורה הרביעית כשהיא אומרת "הזכרים בארצי בני עקדה". עקידה – קשירת אדם בחבל – אברהם עקד את בנו כשהתכוון להקריבו כקורבן. או יותר נכון, את זעקתו של הצעיר הערבי כשהיא אומרת "אמא אל תלדי אותי זכר". הזכרים בחברה הערבית נפגעים קשות במפגש עם הכוחות הכובשים. זעקה זו מציגה את בעייתתה של האם הערבייה, שבניה נתקלים בכוחות צבא עוינים.

פרק שני – דרמה

5. בכל טרגדיה הקונפליקט מניע את העלילה.

א. הקונפליקט באנטיגונה נובע מבעיות אישיות ונושאים אידאולוגיים. ישנו קונפליקט מרכזי בין חוק המלך לחוק האלים (הקונפליקט קיים בקורא שבשל אהדתו לדמותה של אנטיגונה הוא מאבד את האמת הפילוסופית לפיה חוק המדינה, חוק המלך, הוא החוק הקובע והצודק). אנטיגונה מייצגת את חוק האלים ואילו קריאון מייצג את חוק המלך. הקונפליקט נוצר סביב שאלת קבורת המת. המת – אחיה של אנטיגונה. על פי הדין (גם הדין היהודי) אסור להלין מת. אנטיגונה מחליטה לקבור את אחיה, שעל פי הערכים הפוליטיים חברתיים – הוא בוגד. הוא הביא צבא זר לכבוש את מולדתו. מכאן, הוראתו של קריאון לא לקבור את המת היא סבירה בחשיבה של אותם זמנים. פרט לקונפליקט זה, קיימים קונפליקטים של אופי בין אנטיגונה לבין אחותה איסמנה. אנטיגונה היא דמות טראגית הרואה רק את האמת שלה ולא מוכנה להתחשב באמת של אחר.

ב. קונפליקט כזה קיים גם בחברה הישראלית. המאבק על התנחלות בשטחי יהודה ושומרון. לכאורה, שטחים אלו ניתנו לעם ישראל בידי שמיים. הם מייצגים לדעתם את חוק האלים. כנגדם, המתנגדים להתנחלות טוענים שהיא לא חוקית, מבחינת החוק הבינלאומי, וגם מבחינת החוק הישראלי היבש. כך שהקונפליקט רלוונטי גם לימינו.

7. מחזה מודרני – "מותו של סוכן" / ארתור מילר

במחזה זה מוצגת החברה האמריקאית על בעיותיה. בעיות החברה הם בעיות היחיד. בעיות של צביעות, העמדת פנים, הסתרת האמת, ובעיקר – אשליות. גיבור היצירה וילי לומן (שמו כבר מציג בעיה: "לומן" – איש קטן). וילי מייצג את האנשים הקטנים בחברה האמריקאית. חברה המשוועדת לחלום אשליות שקשה לקיימו. כל עוד הוא צעיר וחזק הוא מצליח בתחום החלום, בתחום האשליה. אשליה זו מורכבת מהישגים כלכליים ומיניים. וילי האיש הצעיר מקיים יחסים עם אישה שאינה אשתו. אשליות הישג זה מתנפצת כשבנו הבכור לוכד אותו עם האישה הזרה. ומכאן – מתחילה הידרדרותו של בילי, בנו. בתחום הכלכלה – החלום האמריקאי מאפשר לאדם עובד להגיע להישגים כלכליים, שביסודם לא מבוססים על המציאות. וילי רכש בית בפרבר, במשכנתא ל – 40 שנה. כל עוד הוא עובד הוא משלם את המשכנתא. אך מרגע שהזדקן ואיבד את יכולת העבודה אין לו יכולת לשלם את המשכנתא. בניגוד לוילי האיש הקטן, הנקרע בגלל החלום, מציג המחזאי את אחיו של וילי – בן. בן נוכל, המנסה לשכנע את וילי לעסוק באותם עסקים משלו. לינדה אשתו של וילי מתנגדת. וילי, גם לאחר שנכשל, מעמיד פנים של מצליחן. אחיו בן, צבוע, את הונו עשה במה שמדומה ביצירה "סחר עבדים".

פרק שלישי – ספרי קריאה

9. מישהו לרוץ איתו/ דויד גרוסמן

דויד גרוסמן בונה את הרומן על מצב עובדתי. חבורת הפורשים מן החברה היושבים בכיכר ציון בירושלים. המציאות מספרת על ניצולם של חלקים מהם בידי עבריינים. זה הרקע לסיפור שלפנינו. הסיפור עצמו מספר על בחור צעיר, אסף, העובד בתקופת החופש. הוריו יצאו לטיול בחוץ לארץ. אסף מתבקש למצוא את בעליה של כלבה. הכלבה מובילה אותו בסמטאות ירושלים בין דמויות אותם היא מכירה. אסף רודף אחרי הכלבה. כך הוא מובהל ל"ליפתאי" – שכונה חרבה בשערי ירושלים. שם הוא נתקל בנערים עזובים הגרים בחורבות. משם גוררת אותו הכלבה למנזר. הוא נפגש עם הנזירה. משם, גוררת אותו הכלבה לפיצרייה. הוא עדיין לא יודע אחרי מי הוא רודף.

במקביל, סיפורה של תמר שיצאה לחפש את אחיה, שי, נגן גיטרה, שעזב את הבית. היא יודעת שהוא שייך לקבוצת צעירים הנמצאים בידי עברייין והם מקבצים כספים. תמר, השרה במקלה, מחליטה למצוא את אחיה. היא מציגה את עצמה כמי שיצאה מהבית ומנסה להיקלט על ידי אותם עבריינים תוך שהיא מסתירה את עצמה ואת יחסיה עם אחיה.

רק בעלת בית קפה, לאה, יודעת את המתרחש בליבה של תמר. כשמגיע אסף אל בית הקפה, לאה מזהה בו את הדמות האידיאלית הראויה לתמר. תמר מזרזת את אחיה לברוח, היא הכינה מערה ובה ציוד, מזון, תרופות ומים – כדי שתוכל לטפל באחיה המסומם ולהוציאו מהסמים.

אסף מוצא את המערה בעזרת הכלבה. הוא ותמר מתאחדים בטיפול בשי – אחיה של תמר. שיאו של הסיפור מתרחש כשפסח העבריין מצליח למצוא את מקום המחבוא, אך חברו של אסף יוצר מצב שהמשטרה לוכדת את פסח וחבורתו. הסיפור מומלץ לקריאה. הוא פותח דרך חשיבה לצעירים המתקשים בחייהם ומנסים לברוח אל הסמים. מבנה הסיפור מעניין מאוד. הוא בנוי למעשה על שתי עלילות מקבילות – סיפורה של תמר, וסיפורו של אסף, תוך שילוב מספר עלילות ביניים.